

Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämisen valtionavustus,
hankeavustus 2022 - Hankekortti

Hankekortin tiedot julkaistaan valtionavustusten verkkosivuilla.

Esteettömyys kivijalkana Kuopion liikenneturvallisuuden kehittämisessä
1194/2023

Vastuutaho, yhteyshenkilö	Kuopion kaupunki, kunnallistekninen suunnittelu / Ari Räsänen Yhteyshenkilö Paula Pakarinen	
Osallistujat	Kuopion kaupungin kunnallistekninen suunnittelu, rakennuttaminen ja kunnossapito, WSP Finland Oy, Vanhus- ja vammaisneuvostot, pitäjäraadit, Kuopion Invalidit ry ja mahdollisuuksien mukaan Hyvinvointialueen ikäihmisten ja vammaisten asumispalvelut ja avopalvelut, Kuopion Polkijat ry ja Kuopion Hyötypyöräilijät ry	
Aikataulu	02/2023	12/2023
Hankkeen tavoite ja sisältö, kohde-ryhmä	<p>Hankkeen tavoitteena on edistää kävely-ympäristöjen liikenneturvallisuutta parantamalla niiden esteettömyyttä, lisätä kaupungin organisaation ja kuntalaisten tietämystä esteettömistä ja liikenneturvallisista ratkaisuista.</p> <p>Kuopion keskeisille kävelyalueille laaditaan v. 2023 aikana esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden yleissuunnitelma. Hankkeessa osallistetaan laajasti eri sidosryhmiä sekä järjestetään kaupunkitekniikan palveluille esteettömyyskoulutusta.</p> <p>Hankkeen kohderyhmä on ikääntyneet tai liikkumis- tai toimintaesteiset henkilöt.</p> <p>Esteettömät ratkaisut ovat liikenneturvallisia kaikille liikkujille.</p>	
Ennakoitu tulos	Esteettömyyden erikoistason alueet ja reitit on määritetty ja on laadittu realistinen liikkumisympäristön kehittämisen toteutussuunnitelma. On määritetty infran suunnittelun ja kunnossapidon laatukriteerit, jotka erityis- ja perustasoilla tulee toteutua. Tietoisuus esteettömyydestä ja sen vaikutuksesta liikenneturvallisuuteen on lisääntynyt.	
Lisätietoja hankkeesta	Lisätietoa saa yhteyshenkilöltä: Paula Pakarinen, paula.pakarinen@kuopio.fi , 044 7185422	

Hankkeen päättyessä täydennetään:

Tulokset	Laadittiin Esteettömyyden yleissuunnitelma:
----------	---

- Tunnistettiin palvelu- ja vapaa-ajan kohteet, jotka tulisi saavuttaa esteettömästi.
- Muodostettiin yhtenäiset matkaketjut edellä mainittujen palvelu- ja vapaa-ajan kohteiden sekä julkisen liikenteen pysäkkien välille.
- Muodostuneet reitit nimettiin Jalankulun laatureiteiksi, yhteensä 50,4 km.
- Laatureiteille tehtiin esteettömyyskartoitukset.
- Määritettiin esteettömyyden perustasolle ja jalankulun laatureiteille kriteerit.
- Laadittiin laatureiteille toimenpideohjelma. Siinä painottuu levähdysmahdollisuudet, penkkien toteuttamisen ja nykyisten levähdyspisteiden täydentämisen arvioidaan parantavan merkittävästi erityisesti ikäihmisten liikkumismahdollisuuksia. Lisäksi on määritetty liikenneturvallisuus- ja esteettömyyskorjauksia mm. suoja- teille, pysäkeille, epätasaisuuksien poistoon. Keskustassa nousi kehittämiskohteeksi jalankulun ja pyöräilyn erottaminen.

Lisättiin esteettömyystietämystä:

- Kaupungin verkkosivuille perustettiin oma sivusto esteettömyyden yleissuunnitelmalle ([linkki sivulle](#)).
- Hankkeen aikana pidettiin lähes 30 vuorovaikutustilaisuutta
  - o Kuntalaisten, vanhus- ja vammaisneuvoston, eläkeläis-, vammais-, kansanterveys- ja pyöräilyjärjestöjen edustajien, asumispalveluyksiköiden työntekijöiden ja kaupungin henkilöstön läsnäolohaastattelut ja työpajat:
    - Tunnistettiin palvelu- ja vapaa-ajan kohteet
    - Tunnistettiin ja muodostettiin tärkeät matkaketjut
    - Haastatteluja ja työpajoja kriteeristöjen laadinnan pohjaksi.
  - o Nähtävillä olo aikana esiteltiin suunnitelmaluonnos (valitut kohteet, reitit, kriteeristö) ja pyydettiin sidosryhmiltä lausunnot. Kuntalaisten oli mahdollisuus antaa luonnoksesta mielipide.
- Palvelu- ja vapaa-ajan kohteiden tunnistamiseksi sähköinen kysely, puhelin- ja teams haastattelut palvelujen tuottajille, lähiötyöntekijöille, erityiskouluille.
- Testikävely eri apuvälineiden käyttäjien kanssa yhteistyössä Kuopion Invalidit ry:n vaikuttamistyöryhmän kanssa.
  - o Mukana myös pyöräilyjärjestön edustaja ja kaupunkitekniikan edustajia.
  - o Testissä oli mukana eri pintamateriaaleja, reunakiviä, liikennevaloliittymiä, ohjaavaa raitaa, pysäkkejä, suojateitä, puomeja.
  - o Tilaisuuden tulosten läpikäynti vaikuttamistyöryhmän, kunnallisteknisen suunnittelun, kunnossapidon ja rakennuttamisen kanssa.
- Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKEn Esteettömyyskoulutukset
  - o osa 1: koko kaupungin henkilöstölle
  - o osa 2: kaupunkitekniikan (kunnallistekninen suunnittelu, rakennuttaminen ja kunnossapito) henkilöstölle.

	<p>Kunnallisteknisen suunnittelun työohjelmaan on kirjattu jalankulun laatureittien suunnittelu ja investointeihin on varattu esteettömyyskorjauksiin määräraha.</p> <p>Jatkotyö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Esteettömyystieto tulisi saada kaikkien saataville: tiedon löytymisen netistä auttaisi liikkumis- tai toimintarajoitteista suunnittelemaan matkaa. <ul style="list-style-type: none"> o Ihmisiä palvelisi valtakunnallinen esteettömyystiedon tietosivusto. - Päivitetään Kuopion kaupungin suunnittelun mallikuvia esteettömien ratkaisujen osalta. <ul style="list-style-type: none"> o Taktiiliopasteiden osalta olisi tarpeen valtakunnalliset ohjeet materiaaleista ei lämmitetyille alueille. - Jatketaan suunnitteluratkaisujen esittelyjä ja toteutuneiden kohteiden testikävelyä eri apuvälineiden käyttäjien kanssa. - Valaistus <ul style="list-style-type: none"> o Konsultilta on tilattu lisätyönä jalankulun laatureittien valaistuskartoitus. o Valaistuksen suunnitteluun helppo ja nopea mallintamisyökalu, millä voisi tarkistaa esim. täysikasvuisten eri puulajien vaikutuksen valaistukseen. - Tilattiin Kansallisen kaupunkipuiston keskustan kävelyreitillä esteettömyyskartoitusta. Kartoitusta hyödynnetään reitin tiedottamisessa. - Uusille jalankulun laatureiteille ja olemassa oleville pyöräilyn laatureiteille on tarkoitus laatia erillinen kunnossapidon urakka ja kriteerit. - Laatureiteille ja varsinkin ohjaavan raidan reiteille kunnossapitomenetelmien kehittäminen. - Vuosittainen laatureittien toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus - Lähiuudistusten ja kaavahankkeiden yhteydessä on tarpeen tarkistaa myös muiden alueiden osalta jalankulun laatureittien tarve. - Paikkatietopohjainen suunnittelu- ja rakentamiskohteiden hallinta ja seuranta. <ul style="list-style-type: none"> o tiedonhallinnan ja -kulun kehittäminen o laatureittien toimenpiteiden paikkatietoaineiston hyödyntäminen suunnittelu- ja rakentamiskäytön alueiden muodostamisessa. - Esteettömyyskävelyt kaupunkitekniikan sekä kunnossa- ja rakennusurakoitsijoille <ul style="list-style-type: none"> o vuoden 2024 aikana järjestetään tilaisuudet, joissa pääsee kokeilemaan eri apuvälineitä. - Selvitetään lähivirkistysalueiden kehittämistä mm. <ul style="list-style-type: none"> o liikenneturvalliset matkaketjut o alueiden esteettömyys o yleisen WC:n toteuttamismahdollisuus.
Miten tavoitteet toteutuivat?	<p>Hankkeelle asetetut tavoitteet toteutuivat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Määritettiin erikoistason reittien ja alueiden sijaan jalankulun laatureitit ja niille kriteerit. - Laadittiin toimenpideohjelma esteettömyyskartoitusten ja kriteeristöjen perusteella.

	<ul style="list-style-type: none"> - Esteettömyystietoisuus kasvoi vuorovaikutustilaisuuksien, esteettömyyskävelyn ja koulutusten kautta. <p>Hanke sai hyvän vastaanoton ja loi hyvän pohjan esteettömyys- ja liikenneturvallisuustyölle.</p> <p>Kaupunkitekniikan henkilöstö on tunnistanut, mitä voi itse tehdä esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden parantamisen eteen omassa työssään.</p> <p>Erikoistason sijaan määritettiin Jalankulun laatureitit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - SuRaKu:n erikoistason alueille ja reiteille määritellyt laatuvaatimukset ovat osin melko vaativia (esim. jalankulun ja pyöräilyn erottaminen, opaslaatat ja ohjaavat raidat, kaltevuusvaatimukset). Niiden toteuttamisessa olisi teknistaloudellisia haasteita ja siten alueet jäisivät pieniksi. - Jalankulun laatureitit esteettömyysvaatimukset ovat selkeästi korkeammat kuin perustasolla, muttei kuitenkaan kaikilta osin SuRaKu:n esteettömyyden erikoistasolla. - Saatiin parempaa esteettömyyden tasoa laajemmalle alueelle. Esimerkiksi maaseututaajamissa, missä on vähän pyöräilijöitä ja jalankulkijoista iso osa ikäihmisiä, katsottiin tärkeämmäksi lisätä esim. levähdyspaikkoja kuin erottaa pyöräily jalankulusta.
Arvio hankkeen vaikutuksista liikenneturvallisuudelle	<p>Nopeina vaikutuksina ovat liikenneturvallisuus- ja esteettömyystietoisuuden lisääntyminen. Tietoisuuden lisääntyessä osataan kiinnittää huomioita oikeisiin asioihin ja tiedetään, miksi tietyt asiat ovat tärkeitä.</p> <p>Saadaan konkreettisesti parannettua kaupunkiympäristön liikenneturvallisuutta, kun suunnitelman mukaisia toimenpiteitä esim. varoitusalueita, kaiteita, reunakivien madalluksia, valaistuksen parantamista, levähdyspaikkoja toteutetaan.</p>
Mitä opittiin? Mitä kannattaisi tehdä toisin?	<p>Saatiin lisättyä esteettömyystietoisuutta ja kiinnostusta esteettömiin ja liikenneturvallisiin ratkaisuihin koulutuksilla, eri vaiheessa tiedottamisella ja osallisten sekä sidosryhmien aktiivisella osallistamisella.</p> <p>Haastatteluissa ja työpajoissa saatiin kohderyhmäläisiltä ja esim. asu- mispalveluiden henkilökunnalta paikallistuntemusta tärkeistä paikoista, reiteistä ja matkaketjuista.</p> <p>Vuorovaikutustilaisuuksissa oli hyvä olla kaksi henkilöä paikalla.</p> <p>Koettiin hyväksi jakaa eri apuvälineiden käyttäjien käyttökokemuksia kaupunkitekniikan henkilöstölle. Todettiin tarpeelliseksi järjestää kunnallisteknisen suunnittelun, rakennuttamisen ja kunnossapidon henkilöstölle ja urakoitsijoille mahdollisuus päästä itse testaamaan eri apuvälineitä.</p> <p>Hankkeen aikataulu oli tiukka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hankesuunnittelussa olisi pitänyt varata aika suunnitelmaluonnoksen lautakuntakäsittelyyn ja nähtävillä oloon. - Valaistuskartoituksen teko siirrettiin syksylle pimeään aikaan, joten valaistukseen tarvittavia parannustoimenpiteitä ei saatu samaan toimenpidekoontiin muiden kohteiden kanssa.